

กรรมของนางจัญจมาณวิกา

Lady Cinacamāvika's Kamama

พระมหาสุพล สุพล (สุขดา) และ พระมหามิตรฐิตปญโญ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Phramahasuphon Supala/Sukda and Phramaha Mit Thitapanyo
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail : suphon38@gmail.com

บทคัดย่อ

กรรมเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา แบ่งออกเป็น 3 คือ การกระทำมีแสดงออกด้วยเจตนาทางกาย เรียกว่า กายกรรม การกระทำที่แสดงออกด้วยเจตนาทางวาจา เรียกว่า วจีกรรม การกระทำที่แสดงออกด้วยเจตนาทางใจ เรียกว่า มโนกรรม ซึ่งจะส่งผลไปตามเจตนา นั้น ๆ คือ เจตนาดีก็จะส่งผลไปทางด้านกุศลกรรม ถ้าเจตนาไม่ดีก็ส่งผลไปทางด้านอกุศลกรรม การกระทำของนางจัญจมาณวิกาที่จัดว่าเป็นกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ทำให้ผลกรรมของนางนั้นได้ปรากฏดังต่อไปนี้ 1) ชนกรรม เป็นผลกรรมที่นางจัญจมาณวิกาได้รับจากอดีตชาติที่ได้เคยกระทำไว้ 2) อุปัตถัมภกรรม เป็นผลกรรมที่ทำให้นางนั้นได้ถูกธรณีสูบและตกนรกเวจีในที่สุดและยังจะมีผลต่อไปหากนางจัญจมาณวิกาได้กลับมาเกิดอีกก็เป็นได้ 3) อุปฆาตกรรม เป็นผลกรรมที่ส่งผลในชาติปัจจุบัน คือ ทางโดนชาวบ้านไล่ทุบตีและถูกธรณีสูบตกนรกเวจีทั้งเป็น เนื่องจากได้กระทำความผิดต่อพระพุทธเจ้า 4) คุรุกรรม นางจัญจมาณวิกา นั้นถือว่าได้กระทำความผิดหนักเพราะว่าเป็นการกระทำที่เป็นกายกรรม วจีกรรมและมโนกรรม ซึ่งกรรมนั้นส่งผลทันทีทั้งนั้นเพราะนางได้กระทำความผิดต่อพระพุทธเจ้า จนทำให้คุรุกรรมนั้นส่งผลโดยนางจัญจมาณวิกาได้โดยธรณีสูบในที่สุดและตกนรกเวจี 5) อุปัชชเวทนียกรรม เป็นผลกรรมที่จะส่งผลของการกระทำที่นางจัญจมาณวิกาได้กระทำไว้นั้น จะมีผลให้นางได้รับกรรมนั้นในชาติหน้าอีก โดยยกตัวอย่างในครั้งที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับเหล่าสาวกถึงการกระทำของนางจัญจมาณวิกาในครั้งอดีตชาติ

คำสำคัญ: กรรม; ผลของกรรม; นางจัญจมาณวิกา

Abstracts

Kamma an act that consists of intent, divided into 3 acts, which are expressed with physical intent, called 'kāya-kamma'. The actions that are expressed with verbal intent are called 'vacī-kamma'. The acts with mental intentions are called 'mano-kamma'. These acts will give their results according to that intention. The good intentions will result in wholesomeness; while, bad intention leads to the unwholesomeness. The act of lady Ciṇacamāṇavikā is considered to be all of physical, verbal and mental acts. The result of that kamma is as follows: 1) in terms of Janaka-kamma (productive kamma), it is the deeds that she has received from her past lives; 2) in terms of Upatthambhaka-kamma (supportive kamma), it is the result of kamma that caused her to be buried in the earth and went finally the Avejī hell, and it will continue when she is reborn; 3) in terms of Upaghātaka-kamma (destructive kamma), it is the result of present kamma causing her to be hit by villagers and buried in the ground to the Avejī hell due to the heavy kamma being committed to the Buddha; 4) in terms of Garuka-kamma (weighty kamma), lady Ciṇacamāṇavikā has done physical, verbal and mental deeds with the immediately results to the Buddha and consequently received the above mentioned results; 5) in terms of Upapajja-vedanīya-kamma (kamma to be experienced on rebirth), it leads her to get the results of kamma in next life as in the time the Buddha mentioned the kamma of the lady Ciṇacamāṇavikā this to his followers.

Keywords: Kamma; Effect of Kamma; Lady Cinacamāvikā

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งเหตุผล มีระบบความเชื่อความศรัทธาที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งปัญญา ผู้ที่มีความเชื่อตามคำสอนในพระพุทธศาสนา สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งถึงวิถีแห่งชีวิตอันเป็นระบบแห่งการดำเนินชีวิตที่จึงทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น โดยพระพุทธศาสนาสอนหลักความจริงว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นคนสัตว์หรือสิ่งของก็ตามล้วนเป็นรูปธรรมและนามธรรมทั้งสิ้น เป็นวัตถุหรือเป็นเรื่องของจิตใจทั้งนั้น ไม่ว่าชีวิตหรือโลกก็ตามล้วนเกิดมาด้วยเหตุปัจจัยทั้งสิ้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นด้วยปัจจัยที่สัมพันธ์กัน ซึ่งพระพุทธศาสนานั้นจะเน้นสอนเรื่องของผลการกระทำเป็นหลักสำคัญ คือ ทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว หรือจะเรียกว่ากรรมนั่นเอง

คำว่า กรรม เป็นคำกลาง ๆ หมายถึง การกระทำถ้าหากเป็นการทำความดีก็ เรียกว่า กุศลกรรม แต่ถ้าหากเป็นการทำความชั่วก็เรียกว่า อกุศลกรรม และกรรมนี้มีบ่อเกิด อยู่ 3 ทวารด้วยกัน คือ กายทวาร วาจาทวาร และมโนทวาร เพราะฉะนั้น คำว่า กรรม ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาจึง หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา (อง.ฉกภ, 2539 : 422) กล่าวคือ กระทำด้วยความจงใจหรือตั้งใจกระทำดังพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กम्मํ วทามิ” แปลว่า ภิกษุทั้งหลายเรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม (มนตริ สืบดั่ง, 2548 : 36-62) จากพุทธพจน์นี้แสดงให้เห็นว่าการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาหรือความตั้งใจใจเท่านั้นจึงจัดว่าเป็นกรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่เจตนาเป็นสำคัญและโดยนัยนี้จะเห็นอีก

ว่าคำว่า เจตนา คำนี้ หมายถึง ความคิดของจิตจึงเรียกว่า มโนกรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าใจหรือความคิด ความรู้สึกของจิตเป็นเรื่องสำคัญที่ก่อให้เกิดกรรม ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วแต่ใจ บุคคลกล่าวอยู่ก็ดี กระทำอยู่ก็ดี ด้วยใจที่ประทุษร้ายแล้วความทุกข์ย่อมติดตามบุคคลนั้นไป เปรียบดังล้อรถตามรอยเท้าโคตัวที่เข็นภาระไปฉะนั้น” (ขุ.ธ, 2539 : 23)

กฎแห่งกรรม หรือ กรรมนี้กล่าวโดยย่อได้ว่าผู้ที่ทำดีย่อมได้รับผลดีผู้ที่ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ไม่เร็วก็ช้า คำว่า ไม่เร็วก็ช้า (พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), 2547 : 2) จำต้องใส่เข้ามาด้วยเพราะกรรมบางอย่างให้ผลเร็ว กรรมบางอย่างให้ผลช้า ทั้งนี้เพราะกรรมบางอย่าง เช่น กรรมกรรมของพระองค์พิมล ซึ่งได้ทำกรรมชั่วคือฆ่าคนไว้มาก แต่เมื่อท่านได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ละเข้านิพพานไม่เวียน วายตายเกิดแล้ว กรรมที่ท่านสร้างไว้ทั้งหมดไม่อาจตามท่านไปได้ เพราะท่านไม่เกิดอีกกรรมทั้งหมดที่ท่านทำไว้นั้นก็กลายเป็น อโหสิกรรม (ม.ม, 2539 : 421-433) หรือกรรมกรรมของพระเทวทัตซึ่งเป็นอนันตริยกรรมตัดมรรคผลนิพพานในชาติปัจจุบัน อีกทั้งเป็นกรรมที่อำนาจส่งผลให้เห็นในชาติปัจจุบันตลอดทั้งเป็นกรรมที่จะต้องชดใช้เป็นเวลานานจนกว่ากรรมที่ตนเองได้กระทำขึ้นจะอโหสิกรรม อโหสิกรรมกรรมที่เลิกให้ผล ได้แก่ กรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตามเมื่อไม่มีโอกาสที่จะให้ผลในเวลาที่จะเกิดผลได้ ครั้นเมื่อผ่านล่วงพ้นเวลานั้นไปแล้วก็จะไม่ให้ผลอีกต่อไป ในวิสุทธิมรรคกล่าวไว้ว่า “อันอโหสิกรรมย่อมเป็นด้วยอำนาจจิตะ”

การกระทำของแต่ละบุคคลนั้นจะส่งผลให้แก่ผู้ที่กระทำในที่สุดไม่ว่าจะเป็นในปัจจุบันชาติหรือในชาติอนาคต ผลของกรรมหรือการกระทำนั้นก็จะไปเจตัตถ์ของผู้ที่กระทำนั้นไปจนถึงที่สุด แม้บุคคลใดก็ตามแต่ไม่เชื่อเรื่องของผลของการกระทำหรือกรรมของตนนั้นก็มิอาจหลีกเลี่ยงกรรมของตนได้ยกตัวอย่าง เช่น เรื่องนางจิณฺณมานวิกาที่นับถือเดียรฉัตรยจนหลงผิดคิดหาอุบายเพื่อทำลายพระพุทธเจ้า นางได้ให้ร้ายพระพุทธเจ้าต่อหน้าคนจำนวนมากทำให้นางตั้งครุฑ ด้วยความที่นางมีความฉลาดในมารยาทของหญิง นับถือศรัทธาต่อพระพุทธเจ้า มีเจตนาเพื่อทำลายพระพุทธเจ้าจึงเดินเข้าออกวัดเชตะวันอยู่เสมอ ทำให้เหมือนอยู่ในพระเชตะวัน แต่แท้จริงแล้วนางอยู่ในวัดเดียรฉัตรยใกล้เคียงโดยกาลล่วงไป 8-9 เดือน ผูกไม้กลมไว้ที่ท้องห่มผ้าทับข้างบนให้หุบหลังมือและเท้าด้วยไม้คางโคแสดงอาการบวมขึ้น มีอินทรีย์บอบช้ำยอมตนกล่าวต่อพระพุทธเจ้าในท่ามกลางหมู่ชน ภายหลังความจริงปรากฏด้วยผลกรรมที่ใส่ร้ายพระศาสดา เมื่อออกจากวัดพระเชตะวันนางจึงถูกธรณีสูบลงเวจิมหานรก สถานที่ที่นางถูกธรณีสูบอยู่ที่สระโบกขรณี ติดกับสถานที่ที่พระเทวทัตถูกธรณีสูบ (ขุ.ธ.อ., 2561 : 169-173) ซึ่งถือว่าเป็นผลของการกระทำที่ส่งผลในชาติปัจจุบันและยังมีผลติดตามไปในภพชาติต่อไปอีกด้วย หรือในกรณีปัจจุบันยกตัวอย่างเช่น เรื่องการสร้างหลักฐานเท็จของครูท่านหนึ่งที่ขับรถชนคนตายแล้วปลอมหลักฐานให้สังคมนั้นได้เข้าใจว่าตนนั้นเป็นแพะที่ต้องติดคุกฟรี แต่สุดท้ายความจริงปรากฏจึงทำให้ครูท่านนั้นถูกสังคมโจมตีและทำให้ไม่มีจุดยืนในสังคมอีกต่อไป และได้รับผลกระทบอีกคือตนเองต้องมาติดคุกเพิ่ม ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวนี้เราจะเห็นได้ว่ากรรมนั้นมีผลต่อผู้ที่กระทำโดยตรง เมื่อตนนั้นได้กระทำความผิดไว้ก็ต้องได้รับผลกระทบที่ตนได้ทำ ซึ่งไม่อาจจะหนีผลกระทบนั้นได้

จากประเด็นเรื่องนางจิณฺจมาณวิกาได้กระทำในครั้งสมัยพุทธกาลจนเป็นเหตุให้ธรณีสูบนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “กรรมของนางจิณฺจมาณวิกาในธรรมบท” ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และนางจิณฺจมาณวิกานั้นได้กระทำความผิดในด้านกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมอย่างไรบ้าง

ความหมายของกรรมในพระพุทธศาสนา

คำว่า “กรรม” แปลว่า การกระทำ มีความหมายกลาง ๆ ใช้ได้ทั้งในทางดีและทางไม่ดี ถ้าเป็นกรรมดี เรียกว่า กุศลกรรม กรรมไม่ดี เรียกว่า อกุศลกรรม แต่ในความรู้สึกของคนไทยทั่วไป แล้ว คำว่า กรรม มักจะ หมายถึง การกระทำไม่ดีและผลของการกระทำไม่ดี พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสความหมายของกรรมไว้ในนิพเพธิกสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย เพราะอาศัยเหตุนี้ว่าเรากล่าวว่าเจตนาเป็นตัวกรรมบุคคลคิดแล้วจึงกระทำด้วยกาย วาจา และใจ” (อง.ฉก.ก., 2539 : 577)

นอกจากนี้นักวิชาการทางพระพุทธศาสนายังได้ความหมายของกรรมไว้ว่า

กรรมที่ชาวโลกโดยเฉพาะคนไทยเข้าใจผิดกันอยู่ โดยเปรียบเทียบกับความหมายทางภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาต้นตำรับเดิม งานนี้ของท่านปรากฏอยู่ในหนังสือชื่อ โอสาเรตัพพธรรม โดยท่านอธิบายว่า “คำพูดที่เป็นภาษาบาลี เช่นคำว่า กम्म อย่างนี้ มันมีความหมายจำกัดชัดเจนเป็นอย่างอื่นไม่ได้ แต่ในภาษาไทย ชาวบ้านพูดกันอยู่ คำว่า กรรม นี่เปลี่ยนความหมายไปเป็นอย่างอื่นก็มี ดิ้นได้ก็มี ภาษาไทยเขาพูดว่า กรรม คือ การกระทำ ที่นี้ การกระทำนี้มันมีหลายชนิดการกระทำที่เป็นกรรมก็มีการกระทำที่ไม่เป็นกรรมก็มี ฉะนั้น พูดว่า การกระทำ คือ กรรมนี้มันไม่ถูกแต่ถ้าภาษาบาลีพูดว่า กम्म แล้วหมายถึงกรรมที่เดียวหมายความว่า การกระทำที่ประกอบไปด้วยเจตนาของสัตว์ที่มีความรู้สึกนี้ขอให้สังเกตไว้ด้วย คำว่า กรรม ในภาษาไทยเปลี่ยนความหมายมากมายเป็นของบางอย่างเป็นสิ่งบางอย่าง เช่นว่า ถึงแก่กรรมอย่างนี้ก็หมายความว่า ตาย ภาษาบาลีไม่มีอย่างนี้ไม่เคยพูดอย่างนี้ไม่เคยพูดว่าถึงกรรมแล้วจะต้องตาย เด็ก ๆ ร้องกันอยู่ได้ยินบ่อย ๆ ว่ากรรมแล้ว แก้วตาเอ๋ยอย่างนี้ คำว่า กรรม อย่างนี้มันเปลี่ยนความหมายหมดแล้วมันหมายถึง การรับผลกรรมหรือกรรมมาถึงเข้าแล้ว คือ หมายความว่า ได้รับผลกรรมไม่ใช่กรรม” (พุทธทาสภิกขุ, 2538 : 261)

“กรรม” โดยทรงให้ความหมายตามที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กम्मวทามิ” ซึ่งแปลว่า เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม เจตนา (ความจงใจ) เป็นกรรมเพราะคนจงใจ คือ มีใจมุ่งแล้วจึงทำกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ทางใจบ้าง ฉะนั้น กรรม คือ กิจที่บุคคลจงใจทำหรือทำด้วยเจตนา ถ้าทำด้วยไม่มีเจตนาเรียกว่า ไม่เป็น (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2551, 3)

กรรม หมายถึง การกระทำ การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ทางกายก็ตาม ทางวาจาก็ตาม ทางใจก็ตาม แบ่งเป็น 2 อย่าง คือ 1) อกุศลกรรม คือ กรรมที่เป็นอกุศล 2) กุศลธรรม คือ กรรมที่เป็นกุศล

สรุปได้ว่า กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาที่ประกอบด้วย กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต เรียกว่า กรรมดี ส่วนการกระทำที่ประกอบด้วย กายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต เรียกว่า กรรมชั่ว

ประเภทของกรรมในพระพุทธศาสนา

ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอถึงประเภทของกรรมโดยแบ่งออกเป็น 2 คือ ประเภทของกรรมในพระไตรปิฎกและประเภทของกรรมในอรรถกถา รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. ประเภทของกรรมในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกได้แบ่งประเภทของกรรมไว้หลายประเภทด้วยกัน คือ โดยแบ่งตามคุณภาพหรือมูลเหตุที่เกิดกรรม แบ่งตามทางที่ทำการกรรมและแบ่งตามกรรมที่มีความสัมพันธ์กับวิบาก

1.1 กรรมตามคุณภาพหรือสาเหตุที่เกิดกรรม

กรรมที่แบ่งตามคุณภาพหรือสาเหตุที่เกิดกรรมนั้นพระไตรปิฎกได้กล่าวไว้ในอกุศลมูลสูตร สรุปลได้ว่า อกุศลมูล (รากเหง้าแห่งอกุศล) มี 3 อย่าง คือ โลภะ โทสะ โมหะ บุคคลทำกรรม เพราะมี โลภะ โทสะ โมหะ ทางกาย วาจา ใจ จัดเป็นอกุศลกรรมและมีผลทำให้เป็นทุกข์ ลำบาก คับ แค้น เดือดร้อนในปัจจุบัน หลังการตายแล้ว ย่อมไปเกิดในทุกข์คติ (อง. ทุก., 2539 : 277)

กุศลมูล (รากเหง้าแห่งกุศล) มี 3 อย่าง คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ บุคคลทำกรรม โดยไม่มีโลภะ โทสะ โมหะ ทางกาย วาจา ใจ จัดเป็นกุศลกรรมและมีผลทำให้อยู่เป็นสุข ไม่ลำบาก ไม่คับแค้น ไม่เดือดร้อนในปัจจุบัน ย่อมปรินิพพานในชาติปัจจุบัน

กรรมที่แบ่งตามคุณภาพหรือสาเหตุการเกิดมี 2 อย่าง คือ

1. อกุศลกรรม หมายถึง กรรมชั่ว มีสาเหตุมาจากโลภะ โทสะ โมหะ
2. กุศลกรรม หมายถึง กรรมดี มีสาเหตุมาจากอโลภะ อโทสะ อโมหะ เรียกว่า กรรม 2

1.2 กรรมแบ่งตามทางที่ทำ

กรรมแบ่งตามทางที่ทำพระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงกรรมตามที่เกิดไว้ในพระสูตรอุปาลิวาสสูตร ไว้ว่า ตปัสสี เราบัญญัติในการทำชั่ว ในการประพฤติชั่วไว้ 3 ประการ คือ

1. กายกรรม
2. วจีกรรม
3. มโนกรรม

ตปัสสี กายกรรมก็อย่างหนึ่ง วจีกรรมก็อย่างหนึ่ง มโนกรรมก็อย่างหนึ่ง ตปัสสี บรรดากรรมทั้ง 3 ประการที่จำแนกแยกออกเป็นอย่างนี้ เราบัญญัติมโนกรรมว่ามีโทษมากกว่าในการทำกรรมชั่วในการประพฤติชั่ว มีไช่กายกรรมหรือวจีกรรม (ม.ม, 2539 : 55)

กรรมแบ่งตามทางที่ทำหรือแสดงออกของกรรมจัดเป็น 3 ทาง คือ

1. กายกรรม กรรมทำด้วยกาย หรือการกระทำทางกาย
2. วจีกรรม กรรมทำด้วยวาจา หรือการกระทำทางวาจา
3. มโนกรรม กรรมทำด้วยใจ หรือการกระทำทางใจ

1.3 กรรมแบ่งตามกรรมที่มีความสัมพันธ์กับวิบากการแบ่งกรรมที่มีความสัมพันธ์กับวิบาก

นอกจากการแบ่งกรรมตามสาเหตุและทางแห่งการกระทำแล้ว พระพุทธเจ้ายังได้ตรัสถึงกรรม 4 ไว้ในพระสูตรต่างๆ หลายพระสูตรด้วยกัน เช่น สังคิสิสูตร กุกกุรวตติสูตร และในหมวดกรรม วรรค สรุปได้ว่า กรรม 4 มีดังนี้

1. กรรมดำ มีวิบากดำ คือ กรรมชั่ว ให้ผลชั่ว หมายถึง กรรมชั่วที่บุคคลทำทางกาย วาจา ใจ ที่เป็นอกุศลกรรมบถ 10 เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ผู้กระทำได้รับแต่ความ ทุกข์ ฝ่ายเดียวเหมือน สัตว์นรกที่ได้รับโทษทัณฑ์

2. กรรมขาว มีวิบากขาว คือ กรรมดี ให้ผลดี หมายถึง กรรมดีที่บุคคลกระทำ ทางกาย วาจา ใจ ที่เป็นกุศลกรรมบถ 10 มีผลไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ผู้ทำได้รับมีแต่ ความสุขฝ่ายเดียว เหมือน อยู่บนสวรรค์ชั้นสุกสิณหะ

3. กรรมทั้งดำและขาว มีวิบากทั้งดำและขาว คือ กรรมทั้งชั่วและทั้งดี ให้ผลทั้งชั่วและดี หมายถึง การที่บุคคลกระทำทั้งกรรมชั่วและกรรมดี ทางกาย วาจา ใจ มีผลเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นส่งผลให้ผู้ทำได้รับมีทั้งความทุกข์และความสุขสลับกัน เหมือนมนุษย์เทวดาบาง จำพวก และวินิปาติกะ

4. กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากทั้งไม่ดำและไม่ขาว เป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม คือ กรรมไม่ชั่ว และกรรมไม่ดี มีผลทั้งไม่ชั่วและไม่ดีเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม หมายถึง การที่บุคคลมีเจตนาละกรรมทั้ง 3 ดังกล่าวข้างต้น โดยปฏิบัติตามหลักกรรมโพชฌงค์ 7 หรือมรรคมรรค 8 (ที.ปา., 2539 : 291)

สรุปได้ว่า ในพระพุทธศาสนาได้แบ่งประเภทของกรรมไว้ตามสาเหตุการเกิด ตามทางแห่งการทำ กรรม และตามความสัมพันธ์กันของกรรมและวิบาก ซึ่งเมื่อสรุปแล้ว อกุศลกรรม (กรรมชั่ว) ให้วิบาก (ผล) ชั่ว หรือทุกข์ และเกิดจากกุศลกรรม (กรรมดี) ให้วิบาก (ผล) ดีหรือสุข โดยทั้งกรรมชั่วและกรรมดี มีทางกระทำ กรรมทางกาย วาจา ใจ ผลที่ได้รับระดับชั้นใน คือ จิตใจเป็นความทุกข์ หรือสุขใจ

2. ประเภทของกรรมในอรรถกถา

ประเภทในอรรถกถานั้นผู้ศึกษาจะมุ่งศึกษาประเภทของกรรมในวิสุทธิมรรคนั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ๆ ละ 4 หมวด รวมเป็นกรรม 12 ดังนี้

1) ขนกรรม เป็นกรรมที่ทำหน้าที่ยังวิบากให้เกิดขึ้นในวิภูมิจิต ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เดียรัจฉาน มนุษย์ เทวดา หรือจะเกิดเป็นอะไรก็ตาม ย่อมเกิดจากเหตุปัจจัยจากขนกรรมด้วยกันทั้งสิ้น ขนกรรม มีหน้าที่ในการตกแต่งให้ไปเกิดทั้งหมด

2) อุปัตถัมภกรรม กรรมมีหน้าที่อุปถัมภ์คำชู้กรรมของสัตว์ให้ไปในทางดีก็ได้ ทางไม่ดีก็ได้ตามสมควรแก่กรรมที่กระทำ ถ้าทำกรรมดีก็จะสนับสนุนอุปถัมภ์คำชู้ให้มีสุข แต่ถ้าทำกรรมไม่ดีก็จะคอยอุปถัมภ์ไปในทางตรงกันข้าม

3) อุปปีฬกรรม กรรมมีหน้าที่ในการเบียดเบียนทำร้ายกรรมที่มีสภาพตรงกันข้ามกับตน เช่น ถ้าเป็นอุปปีฬกรรมฝ่ายอกุศลก็จะเบียดเบียนทำร้ายกุศลกรรมความดีงาม ในตรงตรงกันข้ามถ้า เป็นอุปปีฬกรรมฝ่ายกุศลก็จะทำหน้าที่เบียดเบียนอกุศลกรรมความชั่วที่ให้เป็นความทุกข์ความ เสื่อมแก่เจ้าของกรรม

4) อุปฆาตกรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อุปจเฉทกรรม กรรมนี้จะทำหน้าที่ในการเข้าไปฆ่า ตัดรอนกรรมอื่นที่มีสภาพในทางตรงกันข้ามกับตน การทำหน้าที่ของอุปฆาตกรรมนั้นจะทำหน้าที่อย่างรวดเร็วปัจจุบันทันด่วนยิ่งกว่าอุปปีฬกรรม เช่น ในขณะที่เสวยผลแห่งกรรมดีอยู่นั้น อุปฆาตกรรมก็จะทำหน้าที่ตัดรอนกรรมดีนั้นได้โดยการนำสู่อบายภูมิได้ในทำนองเดียวกันในขณะที่เสวยกรรมไม่ดีอุปฆาตกรรมก็จะทำหน้าที่ให้เจ้าของกรรมไปสู่สุคติภูมิได้เช่นกัน

5) ครุกรรม กรรมหนักซึ่งมีอำนาจให้ผลเป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากเป็นการกระทำอนันตริยกรรม กรรมนี้ไม่มีกรรมใดมาทางกันการให้ผลแห่งครุกรรมนี้ได้เลย ถ้าเป็นครุกรรมฝ่ายอกุศลก็จะชักนำเจ้าของกรรม ไปปฏิสนธิในนรียภูมิทันทีหลังจากตายไปแล้ว แต่ถ้าครุกรรมฝ่ายกุศลก็จะให้ผลนำไปปฏิสนธิในสุคติภูมิในภายหลังจากที่ตายแล้วเช่นกัน

6) อาสันนกรรม กรรมที่กระทำในเวลาใกล้จะตาย ซึ่งมีอำนาจให้ผลเป็นลำดับที่ 2 รองจากครุกรรม หมายความว่าเมื่อสัตว์ที่เกิดในวิภวภูมิไม่ได้ทำครุกรรมแต่อย่างใด กรรมที่กระทำในขณะที่ใกล้จะตายก็ย่อมจะให้ผลทันที คือ ถ้าเป็นอาสันนกรรมฝ่ายอกุศลก็จะชักนำให้บุคคลที่ทำการนั้นไปเกิดในสุคติภูมิในชาติต่อไปทันทีทันใด แต่ถ้าเป็นอาสันนกรรมฝ่ายอกุศลก็จะชักนำให้บุคคลที่ทำการนั้นเป็นสู่อบายภูมิทันทีทันใดเช่นกัน

7) อาจิณณกรรม หรือ พหุลกรรม เป็นกรรมที่ทำบ่อย ๆ ทำเป็นประจำจนเคยชินเป็นกรรมที่มีอำนาจให้ผลเป็นลำดับที่ 3 หมายความว่า สัตว์ที่เกิดในวิภวภูมิไม่ได้ทำครุกรรมทั้งเวลาใกล้จะตาย อาสันนกรรมก็ไม่ปรากฏมีอาจิณณกรรมที่ตนเคยกระทำการไว้ สังสมไว้ในสันดานมาก ๆ ก็จะปรากฏให้เห็นเป็นโอกาสให้เขาได้แสดงผลทันทีทันใด ถ้าเป็นกุศลฝ่ายดีก็จะไปเสวยสุคติ แต่ถ้าเป็นอกุศลกรรมฝ่ายไม่ดีก็จะเสวยผลกรรมเป็นไปทางทุคติอบายภูมิเช่นกัน

8) กตัตตากรรม กรรมที่สักว่ากระทำ ซึ่งมีอำนาจให้ผลลำดับที่ 4 หมายความว่า สัตว์ที่เกิดในวิภวภูมิไม่ได้ทำครุกรรมไม่ได้ทำอาสันนกรรมทั้งเวลาใกล้จะตายอาสันนกรรมไม่ปรากฏให้เห็นกตัตตากรรมก็จะมีพลังอ่อนน้อยที่สุด เพราะเป็นกรรมธรรมดาสามัญผู้กระทำไม่ได้เจตนาตั้งใจในการกระทำเป็นแต่เพียงสักแต่ว่ากระทำไปเท่านั้นเอง คือ ถ้าเป็นกรรมฝ่ายอกุศลกรรมก็จะชักนำไปในทางแต่ถ้าเป็นกรรมฝ่ายอกุศลกรรมก็จะชักนำไปในทางทุคติภูมิเช่นเดียวกัน

9) ทิฐธรรมเวทนิยกรรณ กรรมที่ให้ผลในปัจจุบัน คือ ให้ผลชาตินี้ หมายความว่า ทิฐธรรมเวทนิยกรรณนี้เป็นกรรมที่ให้ผลรวดเร็วเป็นปัจจุบันทันด่วน เมื่อสัตว์กระทำแล้วย่อมได้รับผลในชาติปัจจุบันนี้ทีเดียวไม่ต้องไปรอรับผลเอาในชาติหน้าหรือชาติไหน ๆ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมไม่ดีก็ตามเป็นกรรมที่ให้ผลทันตาเห็นอย่างน่าประหลาดใจ

10) อุปปัชชเวทนิยกรรณ กรรมที่ให้ผลในชาติหน้าหมายความว่า อุปปัชชเวทนิยกรรณ เป็นกรรมที่ให้ผลช้าเป็นที่สองรองจากทิฐธรรมเวทนิยกรรณ เมื่อสัตว์กระทำแล้วย่อมได้รับผลใน ชาติที่ 2 คือ ในชาติหน้าซึ่งต่อจากชาตินี้อย่างแน่นอนโดยมีการให้ผลตีผลชั่วตามฝักฝ่ายของตนที่ได้กระทำไว้

11) อปปราปรียเวทนิยกรรณ กรรมที่ให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป หมายความว่า อปปราปรียเวทนิยกรรณ เป็นกรรมที่ให้ผลช้ากว่าทิฐธรรมเวทนิยกรรณและอุปปัชชเวทนิยกรรณ เมื่อสัตว์กระทำแล้ว ย่อมได้รับผลกรรมในชาติที่ 3 เป็นต้นไปโดยมีการผลตีผลร้ายตามฝักฝ่ายแห่งตน

12) อโหสิกรรม กรรมที่สำเร็จเป็นกรรมแล้ว แต่กลายเป็นหม่นไปเพราะไม่มีโอกาสให้ผลในอดีตกาล ปัจจุบันกาล และอนาคตกาล หมายความว่า อโหสิกรรมนี้แม้จะสำเร็จเป็นตัวกรรม อันมีชื่อว่าทิฐธรรมเวทนิยกรรณชนิดอื่นที่มีพลังกว่าจึงส่งผลให้เสียแล้วจึงต้องกลายเป็นกรรมที่หมด ประสิทธิภาพไปไม่ว่าจะเป็นอโหสิกรรมฝ่ายกุศลหรือฝ่ายอกุศลก็ตามที่ (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), 2546 : 969-1171)

สรุป ได้ว่าประเภทของกรรมในอรรถกถาแบ่งออกเป็น 12 ได้แก่ ชนกกรรม อุปัตถัมภกกรรม อุปปีฬกกรรม ครุกรรม อาสันนกรรม อาจิณณกรรม กตัตตการณ ทิฐธรรมเวทนิยกรรณ อุปปัชชเวทนิยกรรณ อปปราปรียเวทนิยกรรณ อโหสิกรรม ซึ่งจะทำหน้าที่ตามเจตนาของผู้กระทำทั้งด้านกายกรรม วจีกรรม และมนโกรรม

ประวัติความเป็นมาของนางจิณฺจมาณวิกา

นางจิณฺจมาณวิกา เป็นอีกผู้หนึ่งที่เสวยผลของกรรมหนัก ทั้งสองมิติ คือด้วยการถูกรณีสืบ อันเป็นผลของกฎแห่งกรรมในมิติ ทิฐธรรมเวทนิยกรรณ (ผลทันตาเห็น) และไปตกนรกตาม กฎแห่งกรรม ในมิติ อปปราปรียเวทนิยกรรณ(เสวยผลในภพต่อมา) เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อคราวที่พระศาสดา ประทับอยู่ในพระเชตวัน ทรงปรารภนางจิณฺจมาณวิกา ตรัสพระธรรมเทศนาที่ขึ้นต้นด้วยบาทพระคาถานี้ว่า เอกธมฺมมตฺตสฺส เป็นต้นเรื่องในอรรถกถาพระธรรมบท พระพุทธโฆษาจารย์เล่าไว้ว่า ในปฐมโพธิกาล พระศาสดาทรงแสดงธรรมโปรดแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย มีพวกเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายได้บรรลุอุรียภูมิในชั้นต่าง ๆ มีโสดาปัตติผล เป็นต้น พระเกียรติคุณของพระศาสดาจึงได้ขจรขยายไปทั่วสารทิศ ลามและสักการะเป็นอันมากได้บังเกิดแต่พระศาสดาเป็นที่ริษยาของบรรดาเดียรฉัตรทั้งหลาย คนเหล่านี้จึงได้วางแผนที่จะทำลายเกียรติภูมิชื่อเสียงของพระศาสดา โดยใช้นางงามชื่อจิณฺจมาณวิกาหนึ่งในศิษย์คนสำคัญของพวกเดียรฉัตรเป็นเครื่องมือ พวกเขากล่าวกับนางงามผู้นี้ว่า “น้องหญิง ถ้าเจ้าปรารถนาความสุขแก่เราทั้งหลายไซ้ จงยังโทษให้เกิดขึ้นแก่พระสมณโคดมแล้ว ยังลาภ

สักการะให้ลืมหายเพราะอาศัยตน” ในเย็นวันนั้นเอง นางงามก็เริ่มทำตามแผน “นารีพิฆาต” โดยนางมีมือถือดอกไม้และของหอมเป็นต้นเดินไปทางวัดพระเชตุวัน เมื่อคนทั้งหลายถามนางว่าจะไปไหน นางก็ตอบว่า “พวกท่านอย่ารู้เลย” จากนั้นนางก็ไปยังที่พำนักของพวกเดียรถีย์ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับวัดพระเชตุวัน และนางก็จะเดินกลับออกมาในช่วงเช้าวันรุ่งขึ้นโดยทำทีประหนึ่งว่านางเข้าไปนอนค้างแรมในวัดพระเชตุวัน เมื่อมีคนถามในช่วง 1-2 เดือนแรก นางก็จะบอกว่า “ข้าพเจ้าไปค้างแรมกับพระสมณโคดม ในพระคันธกุฎี ในวัดพระเชตุวัน” หลังจากเวลาผ่านไป 3-4 เดือน นางก็นำผ้ามาผูกไว้ที่ท้องทำทีว่านางเริ่มตั้งครรภ์ และสร้างข่าวลือว่านางตั้งครรภ์กับพระศาสดา เมื่อเวลาผ่านไป 8-9 เดือน นางก็นำไม้กลมๆมาผูกที่ท้องหมักผ้าทับไว้ข้างบน ให้ทุบหลังมือและเท้าด้วยไม้คางโค ให้มีอาการบวมตามร่างกาย เหมือนหญิงครรภ์แก่ใกล้คลอด จนถึงวันหนึ่งในขณะที่พระศาสดาประทับนั่งแสดงธรรมบนธรรมาสน์ นางงามก็ไปสู่ธรรมสภา ยืนตรงพระพักตร์ของพระศาสดา กล่าวว่า “ มหาสมณะ พระองค์แต่แสดงธรรมแก่มหาชน เสียงของพระองค์ไพเราะ พระโอษฐ์ของพระองค์สนิท ส่วนหม่อมฉัน อาศัยพระองค์ได้เกิดมีครรภ์ครบกำหนดแล้ว พระองค์ไม่ยอมจัดการหาสถานที่คลอดของหม่อมฉัน ไม่ทรงจัดหาอุปกรณ์เครื่องบริหารครรภ์มีเนยใสและน้ำมันเป็นต้น เมื่อไม่ทรงทำเอง ก็นำตรัสบอกพระเจ้าโกศล อนาถบิณฑิกเศรษฐี หรือนางวิสาขามหาอุบาสิกา คนใดคนหนึ่ง จัดการให้ พระองค์ทรงรู้แต่จะอภิมรณเท่านั้น ไม่ทรงรู้ในการจัดการบริหารครรภ์” พระศาสดาทรงหยุดแสดงธรรมชั่วคราว และตรัสว่า “ น้องหญิง ความที่คำอันเจ้ากล่าวแล้ว จะจริงหรือไม่ เราและเจ้าเท่านั้น ย่อมรู้” นางงามตอบว่า “ ถูกต้อง มหาสมณะ คนอื่นจะรู้ได้อย่างไร พระองค์และหม่อมฉันเท่านั้นที่รู้” ทันใดนั้นเอง เท้าสักกะเทวราช ทรงทราบเหตุร้ายเกิดขึ้นที่วัดพระเชตุวัน จึงได้เสด็จจากสวรค์มาที่นั่น แล้วมีเทวบัญชาให้เทพบุตรจำแลงกายเป็นหนูป็นขึ้นไปกัดเชือกที่ผูกท่อนไม้กลมที่ท้องของนางงาม เมื่อเชือกผูกถูกกัดขาด ท่อนไม้กลมนั้นก็หลุดหล่นลงมาทับที่ปลายเท้าของนางงาม เมื่อความลับของนางงามถูกเปิดเผย ชาวบ้านก็ได้ร้องตะโกนสาปแช่ง “นางกาลกัณณี เจ้าใส่ร้ายพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” บ้างถ่มน้ำลายรดศีรษะของนาง บ้างหยิบก้อนดิน บ้างหยิบท่อนไม้วิ่งขับไล่ นางงามออกจากพระเชตุวัน ตามเรื่องในพระคัมภีร์บรรยายในช่วงที่นางงามถูกธรณีสูบและไปเกิดในอเวจีมหานรกว่า “ครั้นในเวลานางล่องคลองพระเนตรของพระตถาคตไป แผ่นดินใหญ่แตกแยกเป็นช่องแล้ว เปลวไฟตั้งขึ้นจากอเวจี นางจิณฺจมาณวิกานั้น ไปเกิดในอเวจี เป็นเหมือนหมักผ้ากัมพลที่ตระกูลให้” ในวันรุ่งขึ้นภิกษุทั้งหลายสนทนากันในธรรมสภา ถึงเรื่องที่เกิดขึ้นกับนางจิณฺจมาณวิกา พระศาสดาได้ทรงสอบถามเรื่องและประเด็นของการสนทนา และตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่บัดนี้เท่านั้น ถึงในกาลก่อน นางจิณฺจมาณวิกาก็ดำเราด้วยคำไม่จริง ถึงความพินาศแล้วเหมือนกัน” แล้วตรัสเล่าเรื่องในมหาปทุมชาดก ในทวารทสปีบาต ซึ่งในชาดกดังกล่าวเล่าถึงพฤติกรรมของนางจิณฺจมาณวิกาเมื่อครั้งเป็นพระมเหสีของพระราชาและเป็นพระมารดาเลี้ยงของมหาปทุมกุมารพระโพธิสัตว์ ใช้อุบายเพื่อให้พระโพธิสัตว์เป็นชู้กับตน เมื่อพระโพธิสัตว์ปฏิเสธก็

ได้ทำการกลั่นแกล้ง จนพระโพธิสัตว์ ถูกจับตัวไปทิ้งลงเหว แต่ไม่ได้รับอันตรายเพราะพระยานาคช่วยชีวิตเอาไว้ และภายหลังพระโพธิสัตว์ได้กลับมาครองราชสมบัติ ส่วนนางจิญจมาณวิกา(พระมเหสีของพระราช) ถูกจับไปโยนลงเหวสิ้นพระชนม์ พระศาสดา เมื่อตรัสเล่ามหาปทุมชาดกจบลงแล้ว ได้ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ละค่าสัตย์ซึ่งเป็นธรรมอย่างเอก และไม่สนใจในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในโลก ชื่อว่าจักไม่ทำบาปกรรม ย่อมไม่มี” (ขุ.ธ.อ. 2561 : 172)

กรรมในธรรมบทเรื่องจิญจมาณวิกา

การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา แบ่งออกเป็น 3 คือ การกระทำที่มีแสดงออกด้วยเจตนาทางกาย เรียกว่า กายกรรม การกระทำที่มีแสดงออกด้วยเจตนาทางวาจา เรียกว่า วจีกรรม การกระทำที่มีแสดงออกด้วยเจตนาทางใจ เรียกว่า มโนกรรม ซึ่งจะส่งผลไปตามเจตนา นั้น ๆ คือ เจตนาดีก็จะส่งผลไปทางด้านกุศลกรรม ถ้าเจตนาไม่ดีก็จะส่งผลไปทางด้านอกุศลกรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าในธรรมบทเรื่องนางจิญจมาณวิกานั้นนางได้กระทำการกรรมที่มีเจตนาประกอบ ทั้งด้านกายกรรม วจีกรรมและมโนกรรม ซึ่งการกระทำของนางจิญจมาณวิกานั้นจะเป็นไปในลักษณะของอกุศลกรรมบถการกระทำซึ่งอกุศลกรรมบถของนางจิญจมาณวิกานั้นมีดังต่อไปนี้

1. ด้านกายกรรม

การประพฤติด้านกายกรรมของนางจิญจมาณวิกาที่ว่า นางได้ผูกไม้กลมไว้ที่ท้องห่มผ้าทับข้างบนให้หุบหลังมือและเท้าด้วยไม้คางโค เพื่อแสดงได้เกิดอาการบวมขึ้นมีอินทรีย์บอบช้ำการกระทำของนางจิญจมาณวิกานั้นเป็นการกระทำที่จงใจทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความเสื่อมและความเข้าใจผิดของชาวบ้าน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าพระพุทธเจ้าท่านได้ทำให้นั้นท้องและนางได้มีเจตนาที่จะแต่งตัวเรียนแบบคนท้องอีกด้วย

ซึ่งองค์แห่งกายกรรมที่จัดว่าเป็นกายทุจริตนั้นมีดังต่อไปนี้

1) ปาณาติบาต คือ การยักยัดมีชีวิตให้ตกลงไป ได้แก่ การฆ่าสัตว์ คือ การสังหารสัตว์ โดยอรรถ ได้แก่ เจตนา (เจตนาผู้ฆ่า) ซึ่งเป็นไปทางกายทวาร และวจีทวาร ทวารใดทวารหนึ่ง อันยังประโยชน์ที่จะเข้าไปตัด รอนซึ่งชีวิตินทรีย์ของผู้อื่นให้ตั้งขึ้น และการยังชีวิตสัตว์อื่นให้ตกลง การทำลายชีวิต ประเภทของปาณาติบาต คือ การทำปาณาติบาตนั้นมีหลายวิธี กล่าวถึง “ประโยค ปาณาติบาต 6” หรือ วิธีการฆ่า 6 ประเภท ได้แก่

(1) สาหตถิกประโยค คือ การประหารด้วยกายหรือด้วยของเนื่องด้วยกายของบุคคลผู้ฆ่า เอง (ทำการฆ่าด้วยตนเอง)

(2) อาณัตถิกประโยค คือ การสั่งว่าจงแทง จงตีให้ตายอย่างนี้ของบุคคลผู้สั่งคนอื่น (ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า หรือใช้วาจาทำการฆ่า)

(3) นิสัคคิโยค คือ การขัดเครื่องประหารมีลูกศร หอกยন্ত্র และหิน เป็นต้น ไปด้วยกายหรือด้วยของเนื่องด้วยกายของบุคคลผู้มีความประสงค์จะฆ่าคนที่อยู่ในที่ไกล (ใช้อาวุธ เป็นเครื่องทำการฆ่า)

(4) ถาวรโยค คือ การขุดหลุมพราง วางกระดานหก วาง(เครื่องประหาร) ไว้ใกล้ และ จัดยา(พิษ) ของบุคคลผู้มีความประสงค์จะฆ่าด้วยเครื่องมือที่เคลื่อนที่ไม่ได้ (ฆ่าด้วยหลุมพราง หรือมีการวางแผนนานาประการเพื่อให้สัตว์นั้นตาย)

(5) วิชชามยโยค คือ การร้ายเวทย์เพื่อจะให้เขาตาย (สังหารด้วยวิชาคุณ หรือพิธีทางไสยศาสตร์)

(6) อิทธิมยโยค คือ การประกอบฤทธิอันเกิดแต่ผลแห่งกรรม (สังหารด้วยฤทธิ์)

2) อทินนาทาน คือ การลักขโมยในที่นี้หมายรวมไปถึงการล้วงกระเป๋า การข่มขู่เอาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น การคดโกง การเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น แต่ยังรวมไปถึงการละเมิดในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น การก้าวล่วงในหน้าที่การงานของผู้อื่นโดยพลการ การละทิ้งหน้าที่ การสนับสนุนให้คนทำทุจริต เป็นต้น (วคิน อินทสระ, 2549 : 81)

(1) ประเภทฉาโยจกรรม หมายถึง กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ด้วยอาการเป็นโจร 14 ลักษณะ คือ ลัก ฉก กรรโชก ปล้น ตู๋ ฉ้อ หลอก ปลอม ตระบัด เบียดบัง

(2) ประเภทอนุโลมโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่อุดหนุนโจรกรรม หรือสมโจร หรือ อุปการะแก่ผู้ประพฤติดิฉิธรรม ซึ่งรวมไปถึงการปกกลอกโดยการคบกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ด้วยอาการไม่ซื่อสัตย์ มุ่งจะเอาแต่ประโยชน์ของเขาฝ่ายเดียวและรับสินบนของผู้อื่นเพื่อกระทำในทางที่ผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรม

(3) ประเภทฉาโยจกรรม ประเภทฉาโยจกรรม หมายถึง กิริยาที่ทำทรัพย์พัสดุของผู้อื่นให้สูญหรือเป็น สิ้นใช้ตกอยู่แก่ตน ผลาญ คือ ทำอันตรายแก่ทรัพย์พัสดุ หรือหยาบฉวยทรัพย์พัสดุของผู้อื่นมาด้วยความมั่งง่าย โดยคิดว่าเจ้าของคงไม่ว่าอะไร

3) กามะสุมิฉาจาร คือ ประพฤติผิดเป็นธรรมประกอบด้วยเจตนา ที่จะลวงละเมิดองค์ประกอบที่เป็นไปในทางกายทวาร โดยมุ่งการเสพสัทธิธรรม คือ เพศสัมพันธ์ ของมี 3 ประเภท คือ

(1) เล่นชู้กับคู่ครองคนอื่น หมายถึง ชายหรือหญิงที่มีคู่ครองอยู่แล้วหรือยังไม่มีก็ตาม แอบไปมีเพศสัมพันธ์กับคู่ครองของคนอื่น

(2) ประพฤติ ผิดนอกใจคู่ครองของตน หมายถึง ชายหรือหญิงที่มีคู่ครองอยู่แล้ว แอบนอกใจไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น

(3) การมีเพศสัมพันธ์ที่ผิดจารีตประเพณี ผิดทำนองคลองธรรม หรือ ผิดกฎหมาย หมายถึง การข่มขืน การมีเพศสัมพันธ์กับเด็กหญิงที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือกับญาติสายโลหิตของตน (คณาจารย์สำนักพิมพ์เลี้ยงเซียง, 2547 : 14)

แม้ว่านางจิญจมาณวิกาจะได้ประพฤติตามหลักแห่งกายทุจริตแต่การกระทำของนางจิญจมาณวิกา นั้นถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นกายกรรมเพราะนางนั้นได้กระทำด้วยตนเอง ทั้งการแต่งตัวเรียนแบบคนท้อง โดยนางได้ผูกไม้กลมไว้ที่ท้องห่มผ้าทับข้างบน ให้ทุบหลังมือและเท้าด้วยไม้คางโค เพื่อแสดงได้เกิดอาการบวมขึ้นมีอินทรียบอบซ้ำ เพื่อให้ชาวบ้านนั้นเข้าใจผิดต่อพระพุทธรเจ้า

2. ด่านวจีกรรม

การกระทำกรรมของนางจิญจมาณวิกา นั้นถือว่าเป็นกระทำความผิดหลักวจีกรรมที่เป็นวจีทุจริต มี 4 ประเภท ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) การกระทำทางด่านวจีกรรมที่เป็นมุสาวาท

นางจิญจมาณวิกาได้โกหกชาวบ้านว่าตนนั้นได้พำนักอยู่คณฤกษ์ของพระพุทธรเจ้าเมื่อชาวบ้านได้ถามนางเพราะเห็นนางเดินออกจากวัดพระเชตะวันในยามเช้า และและประเด็นที่สอง คือนางจิญจมาณวิกาได้พูดใส่ความพระพุทธรเจ้าให้ชาวบ้านนั้นเข้าใจผิดพระพุทธรเจ้าว่าตนเองนั้นได้ตั้งครมกับพระพุทธรเจ้า ซึ่งการกระทำที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับหลักมุสาวาทดังต่อไปนี้

มุสาวาท คือ คำพูดหรือการกระทำที่เป็นเท็จปิด โกหกไม่จริง ไม่แท้โดยเจตนาที่จะทำให้อื่นเข้าใจเรื่องไม่จริงไม่แท้ว่าเป็นเรื่องจริง เรื่องแท้ หรือเข้าใจเรื่องจริงเรื่องแท้ว่ามีใช้เรื่องจริงมิใช่เรื่องแท้ตอบรับแล้วปฏิเสธ ตอบปฏิเสธแล้วรับกลับคำเป็นขาว กลับขาวเป็นดำสัญญาให้คำสัตย์ปฏิญาณ สัตยาบัน ประกาศหรือโฆษณาแล้ว ไม่ทำตามคำนั้น นำเรื่องเท็จมาปกปิดเรื่องจริง กลบเกลื่อน บิดเบือน บิดบังอำพรางซ่อนเร้นความจริงไว้ภายในเปิดเผยแต่สิ่งที่เป็นความเท็จออกมาภายนอก ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

(1) เรื่องไม่จริง

(2) เจตนาที่จะพูดเรื่องไม่จริงนั้น

(3) พยายามพูดหรือกระทำเรื่องไม่จริงนั้นออกไป

(4) ผู้อื่นรับรู้และหลงเชื่อในเรื่องไม่จริงนั้น (อภิ.สง.อ., 2561 : 147)

องค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวมาแสดงให้เห็นว่าคำพูดหรือการกระทำที่จัดว่า เป็นหรือ ผิดศีลข้อมุสาวาทนั้นนอกจากจะเป็นคำพูดหรือการกระทำเรื่องไม่จริงแล้ว ผู้พูดหรือผู้กระทำต้องมีเจตนา มีความพยายามเผยแพร่คำพูดหรือการกระทำนั้นไปยังคนอื่นเพื่อให้รับรู้หลงเชื่อและได้รับความเสียหายจากเรื่องไม่จริงนั้น หากบุคคลใดพูดหรือกระทำครบองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้ถือว่า ผิดศีลข้อมุสาวาท

ซึ่งการกระทำของนางจิญจมาณวิกา นั้นถือว่าเป็นการกระทำที่ครบองค์แห่งมุสาวาท คือ เรื่องไม่จริง เจตนาที่จะพูดเรื่องไม่จริงนั้น พยายามพูดหรือกระทำเรื่องไม่จริงนั้นออกไป ผู้อื่นรับรู้และหลงเชื่อในเรื่องไม่จริงนั้น แต่สุดท้ายแล้วนั้นความจริงได้ปรากฏจึงทำให้นางจิญจมาณวิกา นั้นถูกระงับและลงโทษตามพระเทวทัตไปในที่สุด

2) การกระทำทางด้านวจีกรรมที่เป็นปิสฺณาวาจา

การกระทำของนางจิญจมาณวิกา ที่ผิดต่อหลักปิสฺณาวาจา คือ การพูดที่ทำให้เกิดความแตกแยก โดยนางจิญจมาณวิกา นั้นได้พยายามใส่ความพระพุทธเจ้าว่าตนนั้นได้ตั้งครุฑกับพระพุทธเจ้า ซึ่งคำพูดนี้นั้นถือว่าเป็นคำพูดที่ก่อให้เกิดความแตกแยก ซึ่งถือว่าครบองค์แห่งปิสฺณาวาจา คือ มีผู้ที่ถูกทำให้แตกแยก โดยการทำให้ชาวบ้านตลอดทั้งสาวกนั้นได้เข้าใจผิดพระพุทธเจ้า มีเจตนามุ่งให้แตกจากกัน โดยการมีการวางแผนและเตรียมการที่จะทำร้ายชื่อเสียงของพระพุทธเจ้า ทำความเพียรให้แตกจากกัน การกระทำที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับหลักปิสฺณาวาจาต่อไปนี้

ปิสฺณาวาจา คือ การกล่าว คำพูดที่ทำให้แตกแยกกระจัดกระจาย ได้แก่ พูดส่อเสียด มีวจนัตถะว่า "ปิสฺติ สามคฺคี สยญฺณเณตฺติ - ปิสฺณา" แปลความว่า วาจาอันใด ย่อมบดความสามัคคี คือทำให้แตกแยกกระจัดกระจาย ฉะนั้น วาจา นั้น ชื่อว่า "ปิสฺณา" "ปิสฺณา จ สา วาจา จาติ - ปิสฺณาวาจา" คำกล่าวที่บดความสามัคคี คือทำให้แตกแยกด้วย เป็นเจตนาที่เป็นเหตุแห่งการกล่าวนั้นด้วย ชื่อว่า ปิสฺณาวาจา "ปิยํ สุณฺณํ กโรตฺติ - ปิสฺณา" คำกล่าวอันใด ย่อมทำตัวเองให้เป็นที่รัก และกระทำผู้อื่นให้สูญเสียจากความรัก ฉะนั้นคำกล่าวนั้น ชื่อว่า ปิสฺณาวาจา

องค์ประกอบแห่ง ปิสฺณาวาจา มี 4 ประการ คือ

(1) ภินทิตฺโ	มีผู้ที่ถูกทำให้แตกแยก
(2) เภทปรุกฺขารุ	มีเจตนามุ่งให้แตกจากกัน
(3) ปโยโค	ทำความเพียรให้แตกจากกัน
(4) ตทตฺถ ขานนํ	ผู้ฟังรู้เนื้อความนั้น (พระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร), 2545 :

228-235)

การกระทำของนางจิญจมาณวิกา นั้นได้มีความเพียรในแผนการที่นางได้วางไว้ตลอดทั้งทำตามแผนการด้วยความเพียรพยายาม ผู้ฟังรู้เนื้อความนั้น คือผู้ที่ฟังนางจิญจมาณวิกา นั้นได้พูดใส่ความพระพุทธเจ้า นั้นได้เข้าใจความหมายอย่างชัดเจน การกระทำทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นการวจีกรรมในข้อปิสฺณาวาจาโดยแท้

3) การกระทำทางด้านวจีกรรมที่เป็นผรุสวาท

การกระทำของนางจิญจมาณวิกาที่จัดว่าเป็นผรุสวาท คือ นางจิญจมาณวิกาได้อยู่ยืนตรงพระพักตร์ของพระพุทธเจ้าแล้ว กล่าวว่า "มหาสมณะ พระองค์ นั้นดีแต่แสดงธรรมแก่มหาชนเท่านั้น เสียงของพระองค์นั้นมีความไพเราะ พระโอษฐ์ของพระองค์สนิท ส่วนหม่อมฉันอาศัยพระองค์ได้เกิดมีครรภ์ครบกำหนดแล้ว พระองค์ยังไม่ทรงทราบเรือนเป็นที่คลอดของหม่อมฉัน ไม่ทรงทราบเครื่องครุภัณฑ์บริหารมีเนยใสและน้ำมัน เป็นต้น เมื่อไม่ทรงทำเอง แล้วทำไมไม่ตรัสบอกพระเจ้าโกศลหรือนางปิณฑิกะ หรือนางวิสาขามหาอุบาสิกา คนใดคนหนึ่งแม้บรรดาอุปัฏฐากทั้งหลายว่า “ท่านจงทำกิจที่ควรทำแก่นางจิญจมาณวิกานี้ พระองค์ทรงรู้แต่จะอภิมรณเท่านั้นไม่ทรงรู้ครุภัณฑ์บริหาร” เหมือนพยายามจับก้อนคุปามณฑลพระจันทร์ฉะนั้น การกระทำที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับหลักผรุสวาทดังต่อไปนี้

ผรุสวาท คือ การกล่าวคำหยาบ การด่า การแข่ง ด้วยวาจาหรือทางกาย (การเขียนด่า การทำท่าทาง) ด้วยอาการโกรธเคือง ด้วยใจร้อนรุ่ม ทำเพราะโกรธเคือง เป็นคำที่ฟังแล้วไม่สบายใจ รู้สึกเจ็บแค้น คำหยาบ คำด่านั้นแม้ว่าคนถูกด่าจะอยู่ต่อหน้า ลับหลัง หรือแม้กระทั่งตายไปแล้ว ก็ถือว่าเป็นการอหุศลกรรมบท แม้จะเป็นเรื่องจริงก็ไม่ได้ถือเป็นบาปที่ผู้ด่าผู้กล่าวให้ไปสู่อบายได้เช่นกัน

สรุปได้ว่าการกระทำของนางจิญจมาณวิกาที่เป็นผรุสวาท คือ นางได้ด่าทอพระพุทธเจ้า ว่าดีแต่แสดงธรรมไม่ฝึกฝนในหน้าที่ของสามเณรที่ดีซึ่งมูลเหตุนี้ไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด และได้พูดในลักษณะโกรธเคืองที่มีชาวบ้านนั้นมาถามเรื่องของตนในตอนที่พบตนนั้นเดินเข้าออกวัดเชตะวัน โดยการกระทำที่ยกมานี้ นั้นถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นผรุสวาท

4) การกระทำทางด้านวจีกรรมที่เป็นสัมผัปปลาปะ

การแต่งตัวเลียนแบบคนทอ้งและกล่าวคำใส่ร้ายพระพุทธเจ้าว่าได้ทำนางนั้นทอ้งตลอดทั้งยังไม่ทำหน้าที่สามเณรที่ดี การกระทำที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับหลักสัมผัปปลาปะดังต่อไปนี้

สัมผัปปลาปะ คือ การกล่าวคำเพ้อเจ้อ การกล่าววาจาที่เป็น สัมผัปปลาปะ จึงหมายถึง การกล่าวเรื่องราวต่าง ๆ อันหาสาระประโยชน์ไม่ได้ เช่น การเรื่องภาพยนตร์ โขน ละคร หรือพูดจาตลก คะนอง ตลอดจนนักเขียนนวนิยาย จินตกรรม เหล่านี้จัดเป็นสัมผัปปลาปะทั้งสิ้น เพราะผู้ฟังก็ดี ผู้อ่านก็ดี มิได้รับประโยชน์ให้เกิดปัญญา แก่ทุกขในชีวิตลงได้เพียงแต่ให้จิตใจเพลิดเพลินไปชั่วครั้งชั่วคราวเท่าที่ฟังหรืออ่านอยู่เท่านั้น

องค์ประกอบของ สัมผัปปลาปะ มี 2 ประการ

- (1) นรตถกถาปุรุษชาโร เจตนา กล่าววาจาที่ไม่เป็นประโยชน์
- (2) กลณํ กล่าววาจาที่ไม่เป็นประโยชน์นั้น

องค์ธรรมของสัมปปปลาปะนี้ จึงสำคัญที่อกุศลเจตนาที่เป็นเหตุแห่งการกล่าว สัมปปปลาปะ ส่วนถ้อยคำที่กล่าวขึ้นเป็นผลของสัมปปปลาปะเจตนาตนเอง

ในข้อนี้นางจิณฺจมาณวิกาได้วางแผนที่จะทำเพื่อจะใส่ความพระพุทฺธเจ้าตั้งแต่ต้น โดยการแต่งตัวเลียนแบบคนท้องถิ่นละครชาวบ้านเข้าใจ และกล่าวหาพระพุทฺธเจ้าว่าได้เป็นผู้ที่กระทำตนนั้นท้อง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่น่างุดหรือนางกระทำนั้นเป็นเรื่องที่เพ้อเจ้อ ไม่เป็นความจริงแต่อย่างไร ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นสัมปปปลาปะ

สรุปได้ว่า การกระทำซึ่งวิกรรมของนางจิณฺจมาณวิกานั้นชัดเจนเป็นอย่างมากเพราะการกระทำของนางจิณฺจมาณวิกานั้นได้กระทำและครอบงำแห่งวิกรรมทั้ง 4 ข้อ คือ มุสาวาท โดยการพูดโกหกว่าตนนั้นได้ตั้งครรรค์กับพระพุทฺธเจ้าจนทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิด ปิสุณาวาจา โดยการพยายามพูดให้เหล่าพระสาวกและชาวบ้านนั้นเข้าใจผิดว่าตนนั้นได้พักอยู่คันธกุฎีของพระพุทฺธเจ้าและได้ตั้งครรรค์กับพระองค์ ผรุสา โดยการพูดในลักษณะโกรธเคืองชาวบ้านและยังด่าทอพระพุทฺธเจ้าว่าไม่รู้จักทำหน้าที่ของสามีที่จะต้องคอยดูแลตนเวลาตั้งครรรค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ใช่ความจริง สัมปปปลาปะ โดยนางจิณฺจมาณวิกาได้วางแผนที่จะทำเพื่อจะใส่ความพระพุทฺธเจ้าตั้งแต่ต้น ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่น่างุดหรือนางกระทำนั้นเป็นเรื่องที่เพ้อเจ้อ ไม่เป็นความจริงแต่อย่างไร

3. ด้านมโนกรรม

มโนกรรม หมายถึง การกระทำที่เกิดจากใจ เช่น คิดโลภอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น คิดโกรธมุ่งร้ายพยาบาทผู้อื่น คิดเห็นในทางที่ผิด เช่น ไม่คิดถึงบุญคุณของพ่อแม่ ไม่เชื่อเรื่องบาปบุญ เป็นต้นมโนกรรม แบ่งออกเป็น 3 ได้แก่

1) การกระทำทางด้านมโนกรรมที่เป็นอกิขมาของนางจิณฺจมาณวิกา

ในเรื่องนี้นางจิณฺจมาณวิกานั้นไม่ได้มีการกระทำที่เป็น อกิขมา เพราะอกิขมา คือ ความเพ่งเล็งทรัพย์อยากได้ทรัพย์ของผู้อื่นด้วยความโลภ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546 : 472)

ซึ่งสิ่งที่นางกระทำนั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะเพ่งเล็งทรัพย์ของพระพุทฺธเจ้า แต่พวกเขยริถีนั้นจัดว่าเป็นการกระทำที่เป็นอกิขมา เพราะมุ่งหวังลาภสักการะของตนให้บังเกิดและมุ่งทำลายลาภสักการะของพระพุทฺธเจ้า

2) การกระทำในด้านมโนกรรมที่เป็นพยาบาทของนางจิณฺจมาณวิกา

การกระทำของนางจิณฺจมาณวิกานั้นเป็นการกระทำที่มีการวางแผนและใช้เวลาในการเพเนินแผนที่ได้วางไว้เป็นเวลานานถึง 9 เดือน ซึ่งการกระทำของนางนั้นจัดว่าเป็นความพยายามที่เกิดจากความพยาบาท โดยความพยาบาท คือ ความผูกอาฆาตจองเวรผู้อื่นด้วยอำนาจแห่งความโกรธ

จากเรื่องที่นางจิญจมาณวิกา นั้นได้วางแผนและได้กระทำการที่จะทำลายซึ่งศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อพระพุทธเจ้า นั้นนับว่าเป็นความพยายามเนื่องจากระยะเวลาที่นางได้จัดการวางแผนนั้นเป็นเวลานานมากหากจิตของคน ๆ หนึ่งที่ไม่ได้คิดผูกใจแค้นนั้นย่อมมีอาจทำได้

3) การกระทำในด้านมโนกรรมที่เป็นมิจฉาทิฐิของนางจิญจมาณวิกา

การที่นางจิญจมาณวิกา นั้นได้ไปนับถือเดียรฉัตรนั้น ตลอดทั้งนางจิญจมาณวิกา นั้นได้รับอาสาที่จะทำศรัทธาของพระพุทธเจ้า นั้นเสื่อมลงถือว่าเป็นมิจฉาทิฐิ คือ ความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม

การที่ไปนับถือเดียรฉัตรที่แนะนำในทางที่ผิดนั้นย่อมถือว่าเป็นมิจฉาทิฐิตลอดทั้งยังกระทำในสิ่งที่รู้ว่าเป็นการกระทำให้คนอื่นนั้นเดือดร้อนอีกด้วย

สรุปได้ว่าในเรื่องนางจิญจมาณวิกา นั้นถือเป็นการกระทำที่เป็นมโนกรรมเพราะว่าเป็นการกระทำที่ได้มีการเตรียมการวางแผนเพื่อที่จะทำลายพระพุทธเจ้าตลอดทั้งพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ซึ่งมูลเหตุที่ทำให้เกิดจากการเสื่อมลาภสักการะของเดียรฉัตรจึงได้มีการวางแผนที่จะทำลายพระพุทธเจ้าโดยการให้นางจิญจมาณวิกา นั้นมาใส่ความพระพุทธเจ้าว่านางได้ตั้งครุฑกับพระพุทธเจ้า ซึ่งหากการกระทำนั้นไม่ได้กระทำมาด้วยเจตนาแล้วผลกรรมของนางจิญจมาณวิกา คงไม่ถึงกับโดนธรณีสูบตลอดทั้งทำให้นางตกนรกอเวจีแต่อย่างไร ซึ่งถือว่าในเรื่องที่นางจิญจมาณวิกา ได้ทำการใส่ความพระพุทธเจ้า นั้นก็เพื่อที่จะทำลายศรัทธาโดยหวังลาภให้ลาภสักการะนั้นบังเกิดมีในพวกเดียรฉัตรที่ตนนั้นนับถือ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดอย่างแท้จริงเนื่องจากได้วางแผนและดำเนินการตามแผนที่วางไว้จนเป็นเวลาถึง 9 เดือน

สรุป

นางจิญจมาณวิกา เป็นสตรีที่เชื่อว่ามีชีวิตอยู่ในพุทธกาล นางได้ร่วมมือกับเดียรฉัตรที่เสื่อมลาภสักการะด้วยการให้ร้ายพระพุทธเจ้า ต่อหน้าคนจำนวนมาก ว่าทำให้นางตั้งครุฑ ด้วยความที่นางมีความฉลาดในมารยาทของหญิง นับถือศรัทธาต่อเดียรฉัตร มีเจตนาเพื่อทำลายพระพุทธเจ้าจึงเดินเข้าออกวัดเซตวันอยู่เสมอ ทำให้เหมือนอยู่ในพระเซตวัน แต่แท้จริงแล้วนางอยู่ในวัดเดียรฉัตรใกล้เคียง โดยกาลล่วงไป 8-9 เดือน ผู้ไม่กล้มไว้ที่ห้องห่มผ้าทับข้างบน ให้ทุบหลังมือและเท้าด้วยไม้คางโค แสดงอาการบวมขึ้น มีอินทรียบอบซ้ายอมตนกกล่าวต่อพระพุทธเจ้าในท่ามกลางหมู่ชน ภายหลังนางจึงถูกแผ่นดินสูบ การกระทำความผิดของนางจิญจมาณวิกา นั้นกรรมที่ถ้านำมาเปรียบเทียบกับกรรม 12 แล้วก็จะเห็นได้ว่า นางจิญจมาณวิกา ได้รับผลกรรมดังต่อไปนี้ 1. ชนกรรม เป็นผลกรรมที่นางจิญจมาณวิกา ได้รับจากอดีตชาติที่ได้เคยกระทำไว้ 2. อุปัตถัมภกรรม เป็นผลกรรมที่นางนั้นได้ถูกธรณีสูบและตกนรกอเวจีในที่สุดและยังจะมีผลต่อไปหากนางจิญจมาณวิกา ได้กลับมาเกิดอีกก็เป็นได้ 3. อุปฆาตกรรม เป็นผลกรรมที่ส่งผลในชาติปัจจุบันคือทางโดนชาวบ้านไล่ทุบตีและถูกธรณีสูบเนื่องจากได้กระทำความผิดอันหนักต่อพระพุทธเจ้า 4. ครุกรรม นางจิญจมาณวิกา นั้นถือว่าได้กระทำความผิดเพราะว่ากรรมนั้นส่งผลทันทีทั้งนี้เพราะนางได้กระทำความผิดต่อพระพุทธเจ้า จนทำให้ครุกรรมนั้นส่งผล

โดยนางจิณจมาณวิกาได้โดยธรณีสูบในที่สุดและตกรอกเวจี อุปัชฌายะกรรม เป็นผลกรรมที่จะส่งผลของการกระทำที่นางจิณจมาณวิกาได้กระทำไว้นั้นจะมีผลให้นางได้รับกรรมนั้นในชาติหน้าอีก จะเห็นได้ว่าผลกรรมของนางจิณจมาณวิกานั้นนอกจากจะส่งผลในชาติปัจจุบันแล้วนั้นผลกรรมของนางจิณจมาณวิกาก็ยังจะมีผลในชาติต่อ ๆ ไปอีกด้วยเช่นกัน เพราะว่าเกิดจากการกระทำของตนเองเป็นผู้กระทำ การกระทำกรรมของนางจิณจมาณวิกานั้นถ้าจัดว่าเป็นการกระทำที่เป็นกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ได้แก่

ด้านกายกรรม

การกระทำของนางวิกรรมนั้นเป็นการกระทำที่จงใจทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความเสื่อมและความเข้าใจผิดของชาวบ้าน โดยการแต่งกายเรียนแบบคนท้องถิ่นและมีการเดินเข้าออกวัดเซตวันในช่วงยามวิกาล ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำด้วยตนเองและจัดเป็นการกระทำที่เป็นกายกรรม ถึงแม้ว่าจะไม่ได้กระทำผิดหลักกายกรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านปาณาติบาต การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ด้านอนินาทาน การลักขโมย และด้านกาเมสุมิฉาจาร แต่ที่นางจิณจมาณวิกานั้นแสดงให้เห็นชัดว่ามีความตั้งใจที่จะทำและทำด้วยตนเองจนเกิดผลเสียตามที่นางต้องการ คือ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าพระพุทธเจ้าท่านได้ทำให้ตนนั้นท้องและนางได้มีเจตนาที่จะแต่งตัวเรียนแบบคนท้องถิ่นอีกด้วย

ด้านวจีกรรม

การกระทำซึ่งวจีกรรมของนางจิณจมาณวิกานั้นชัดเจนเป็นอย่างมากเพราะการกระทำของนางจิณจมาณวิกานั้นได้กระทำและครอบงำแห่งวจีกรรมทั้ง 4 ข้อ คือ มุสาวาท โดยการพูดโกหกว่าตนนั้นได้ตั้งครุฑกับพระพุทธเจ้าจนทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิด ปิสุณวาจา โดยการพยายามพูดให้เหล่าพระสาวกและชาวบ้านนั้นเข้าใจผิดว่าตนนั้นได้พักอยู่คันทริกาของพระพุทธเจ้าและได้ตั้งครุฑกับพระองค์ ฝรุสา โดยการพูดในลักษณะโกรธเคืองชาวบ้านและยังด่าทอพระพุทธเจ้าว่าไม่รู้จักทำหน้าที่ของสามีที่จะต้องคอยดูแลตนเวลาตั้งครุฑ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ใช่ความจริง สัมผัสปลाप โดยนางจิณจมาณวิกาได้วางแผนที่จะทำเพื่อจะใส่ความพระพุทธเจ้าตั้งแต่นั้น ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่นางพูดหรือนางกระทำนั้นเป็นเรื่องที่เพ้อเจ้อ ไม่เป็นความจริงแต่อย่างไร

ด้านมโนกรรม

นางจิณจมาณวิกานั้นถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นมโนกรรมเพราะว่าเป็นการกระทำที่ได้มีการเตรียมการวางแผนเพื่อที่จะทำลายพระพุทธเจ้าตลอดทั้งพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ซึ่งมูลเหตุที่ทำให้เกิดจากการเสื่อมลาภสักการะของเดียรฉัตรจึงได้มีการวางแผนที่จะทำลายพระพุทธเจ้าโดยการให้นางจิณจมาณวิกานั้นมาใส่ความพระพุทธเจ้าว่านางได้ตั้งครุฑกับพระพุทธเจ้า ซึ่งหากการกระทำนั้นไม่ได้กระทำมาด้วยเจตนาแล้วผลกรรมของนางจิณจมาณวิกาคงไม่ถึงกับโดนธรณีสูบตลอดทั้งทำให้นางตกรอกเวจีแต่อย่างไร ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่นางจิณจมาณวิกาได้ทำการใส่ความพระพุทธเจ้าท่านนั้นก็เพื่อที่จะทำลายศรัทธาโดยหวังลาภให้ลาภ

สักการะนั้นบังเกิดมีในพวกเดียรถีย์ที่ตนนั้นนับถือ ซึ่งเป็นการกระทำโนกรรมอย่างแท้จริงเนื่องจากได้วางแผนและดำเนินการตามแผนที่วางไว้จนเป็นเวลาถึง 9 เดือน

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เลี้ยงเชียง. (2547). *กรรมบท ธรรมศึกษาชั้นเอก ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพมหานคร: เลี้ยงเชียง.
- มนตรี สืบดวง. (2548). *กรรมนิยามและปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่*. วารสารศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 5 (1), 36-62
- พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). (2547). *กฎแห่งกรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย. พุทธทาสภิกขุ. (2538). *โอสารถัพพะธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมทานมูลนิธิ.
- พระพรหมโมลี (วิลาศ ญาณวโร). (2545). *กรรมที่ปณี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. (2561). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วสิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2551). *หลักกรรมในพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร). (2546). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูรวงศ์พรินติ้ง จำกัด.